

СЪЮЗ ЗА СТОПАНСКА ИНИЦИАТИВА НА ГРАЖДАНИТЕ

1000 София, ул. Съборна 2А
Телефон *3592 · 659 371, 815 572
Факс *3592 · 65 94 11

**ДО
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТ А Н О В И Щ Е

на Съюз за стопанска
инициатива на гражданите

по Конституционно дело
№ 12/1994 г.,

образувано по предложение от
Главния прокурор на Република
България /изх.№ 12711/94.IV.
от 24.08.1994 г./

ГОСПОДА СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 20.09.1994 г. Съюзът за стопанска инициатива на гражданите е конституиран като страна по конституционно дело № 12/1994 г. и му е дадена възможност в 14-дневен срок да представи становище по делото.

На 26.04.1994 г. 36-то Народно събрание прие Закон за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход /ЗИДЗДОД/, обнародван в ДВ, бр. 38/06.05.1994 г. Разпоредбите на: § 7, т. 2, б.б. "а" и "е"; § 7, т. 3, в частта ѝ относно новата редакция на чл. 13, ал. 6, точка 3; § 7, точка 4 в частта ѝ, с която се създава нова алинея 8 към чл. 13 от ЗДОД и § 22 от горния закон противоречат на разпоредбите на чл. 19, ал.ал. 1 и 2 от Конституцията на Република България, както и на императивните разпоредби на чл. 14, ал.ал. 1 и 3

от Закона за нормативните актове, респективно на чл. 14 от Указ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове.

Предвид факта, че горните законови промени рефлектират крайно негативно върху развитието на частната предприемаческа дейност, Председателят на Съюза за стопанска инициатива на гражданите изпрати до Президента на Републиката, Министерския съвет, Главния прокурор и Върховния съд предложения за инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България. В мотивите към предложението беше подробно изложена юридическата обосновка на разбирането ни за противоконституционния характер на горесцитираните норми от ЗИДЗДОД.

Продължаваме да поддържаме и пред Конституционния съд искането си за обявяване противоконституционния характер на горните разпоредби на ЗИДЗДОД, респективно искането на Главния прокурор на Република България /изх. № 12711/94.IV. от 24.08.1994 г./, със законните последици.

Съюзът за стопанска инициатива на гражданите получи отговор от Отдел "Правен" на МС, в който беше залегнало становището, че съгласно чл. 60, ал. 2 от Конституцията на РБ данъчни облекчения могат да се установяват със закон, респективно считаните от нас противоконституционни текстове от ЗИДЗДОД не са такива. Намираме това становище за неправилно. Безспорно е, че данъчни облекчения могат да се установяват със закон. В конкретния случай обаче, когато ЗИДЗДОД заличава съществуващото до приемането му положение, че за облекчение се признават дяловите участия и акциите от дружества с различен вид собственост върху капитала, и регламентира данъчни облекчения за инвестициите само в акции на държавни или общински фирми и държавни и общински ценни книжа, се създава неравнопоставеност между търговските дружества с частен капитал и тези с държавен капитал. Това е така, защото инвеститорите са принудени с икономически /данъчни/ средства да предпочитат държавните и общински фирми. Именно в това неравнопоставено положение на търговските дружества виждаме нарушение на чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България. Ние не оспорваме запазеното данъчно облекчение относно инвестициите в държавни и общински фирми, а оспорваме ликвидирането на данъчните облекчения за инвестициите в частни дружества.

В печата бяха огласени становища на депутати по законопроект за нов Закон за изменение и допълнение на ЗДОД в духа на нашите искания и разбиране. Така изразените становища не възприемаха проекта, предвид липсата на закон за ценните книжа и други аргументи, които ние намираме за несериозни. По-задълбочен коментар не можем да си позволим и предвид обстоятелството, че не сме запознати с изразените становища на депутати в същинския им вид, а само чрез печата.

Позволяваме си да констатираме известно нарушаване на процедурата по конституционно дело № 12/1994 г. Основание за това ни дава фактът, че в предложението на Главния

прокурор на Република България до Конституционния съд /изх. № 12711/94.IV. от 24.08.1994 г./ е предложено на Конституционния съд "да се произнесе по конституционността на посочените разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за данък общ доход /обн. ДВ, бр. 38/1994 г./". Конституционният съд в заседанието си на 20.09.1994 г. за разглеждане на горното искане на Главния прокурор е определил: "Допуска за разглеждане искането на главния прокурор за обявяване на противоконституционността на чл. 13, ал. 6, т. 3 и ал. 5 и 12 от Закона за данък общ доход /Държавен вестник, бр. 38/1994 г./". Струва ни се, че е налице известно разминаване между това, което е поискал Главният прокурор и това, което Конституционният съд е допуснал за разглеждане. Правим изричната уговорка, че горните несъответствия сме констатирани при запознаването си с незаверени преписи от искането на Главния прокурор, респективно определеното на Конституционния съд.

Прилагаме:
Предложение до Президента на Република България за инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България с мотиви към него.

гр. София,
04.10.1994 г.

С ПОЧИТ:

/Вл. Павлов
Главен секретар на ССИГ/

МОТИВИ

към предложение на Съюза за стопанска инициатива на гражданите за инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България

Разпоредбата на § 7, точка 2, буква "е" от Закона за изменение и допълнение на ЗДОД /Държавен вестник бр. 38/1994 г./ заличи досегашната точка 7 от ал. 5 на чл. 13 от ЗДОД. Досегашният текст на чл. 13, ал. 5, точка 7 от ЗДОД гласеше: "Чл. 13, ал. 5. От общия годишен доход се приспадат разходите, свързани с осъществяваната дейност, които могат да бъдат за: ... т. 7. покупка на облигации, съкровищни бонове и други държавни или банкови ценни книжа, дялови участия и акции." На основание досегашната редакция данъчните власти приспадаха от общия годишен доход на лицата по чл. 13 от ЗДОД разходите за закупуване на акции и дялови участия, независимо дали са от държавни, общински или частни търговски дружества, тъй като самият закон не правеше това разграничение. По този начин данъкоплатците можеха по собствено усмотрение да избират и насочват инвестициите си в търговски дружества, собствеността върху които е частна, публична или смесена. Заличеният досегашен текст на чл. 13, ал. 5, т. 7 от ЗДОД е възпроизведен частично в новата редакция на чл. 13, ал. 6, т. 3 от ЗДОД, като вече от облагаемия доход само на едноличните търговци се приспадат само закупените държавни и общински облигации, акции на държавни и общински предприятия и държавни съкровищни бонове. От кръга на данъчните облекчения са изключени средствата за закупуване на дялови участия и акции от търговски дружества с частна собственост на капитала. Освен това, едноличните търговци и останалите данъчни субекти по чл. 13 от ЗДОД се поставят при различен данъчен режим /нови редакции на ал. ал. 5 и 12 от чл. 13 от ЗДОД/, въпреки че и едните и другите са физически лица. Очевидно е, че горните изменения и допълнения на ЗДОД противоречат на чл. 19, ал. 1 от Конституцията на Република България, който текст прогласява, че икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива, както и на разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България, задължаваща законодателя да

създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност. Горните норми стимулират данъкоплатците да инвестират в акции на държавни и общински предприятия и да кредитират държавния бюджет, а от друга страна, създават сериозни и значителни финансово-данъчни затруднения на търговските дружества с частен капитал. Това е абсурдно, тъй като обществото очаква от законодателя точно обратното, а именно създаването на стимули за развитие на частната предприемаческа дейност. В случая спокойно можем да определим Закона за изменение и допълнение на ЗДОД като норма с рестриктивен характер по отношение на частния капитал.

Извън горното, разпоредбата на § 22 от Закона за изменение и допълнение на ЗДОД предвижда, че § 7 и § 8 от Закона за изменение и допълнение на ЗДОД се прилагат за доходи, реализирани след 01.01.1994 г. На практика това означава, че данъкоплатец, който е инвестирал в дялови участия и/или акции на търговски дружества с частен капитал, имайки предвид действащата разпоредба на досегашния чл. 13, ал. 5, т. 7 от ЗДОД и знаейки, че тези средства ще се приспадат от размера на общия му годишен доход, на 06.05.1994 г. научава, че това не е така и че върху така вложените средства дължи ДОД на общо основание. От своя страна пък, новата ал. 8 на чл. 13 от ЗДОД регламентира способите за увеличаване на облагаемия доход на лицата по ал. 5, отново с обратна сила. Следва да се има предвид, че Законът за нормативните актове допуска обратна сила на нормативен акт да се даде само по изключение /чл. 14, ал. 1/. Указ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове предвижда, че всеки проект за закон се придружава от мотиви, които трябва да сочат причините, които налагат издаването на акта и целите, които се преследват с него /чл. 14/. Не ни е известно в мотивите към проекта на Закона за изменение и допълнение на ЗДОД да е обоснована изключителната необходимост от обратна сила на закона, а още по-малко какви цели се преследват с това. Освен това, разпоредбата на чл. 14, ал. 3 от Закона за нормативните актове изключва възможността да се дава обратна сила на разпоредби, които предвиждат санкции, освен ако те са по-леки от отменените. Безспорно е, че данъците не биха могли да се обсъждат като санкции в тесен смисъл. От друга страна обаче, законодателят не е дал легално определение на санкцията като правна категория. В същото време прилагането на горните данъчни норми с обратна сила има

явно санкционен характер. Това е така, защото съответният данъкоплатец, закупил през периода 01.01.1994 г. - 06.05.1994 г. акции от частни търговски дружества на стойност например 100 000 /сто хиляди/ лева, съобразявайки се с действащия закон и знаейки, че върху тези 100 000 лева няма да дължи данък общ доход, на 06.05.1994 г. научава, че дължи данък в размер на минимум 18 280 лева, които средства той не е планирал. Държавата очевидно наказва /санкционира/ данъкоплатеца за това, че е инвестирал в частно търговско дружество, като му определя допълнителен данък, несъществуващ към момента на инвестицията и с който данък данъкоплатецът не би могъл да се съобрази, както и определя нов ред и нови основания за увеличаване размера на облагаемия доход за минал период /нова ал. 8 на чл. 13 от ЗДОД/. Предвид особеното място, което заема Законът за нормативните актове в йерархията на нормативните актове и близостта на нормите му до конституционните, нарушенията на негови императивни разпоредби също биха могли да се обсъждат като противоконституционни. Нещо повече, прилагането на данъчния закон с обратна сила в конкретния случай отново нарушава директно конституционни норми, а именно разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията, тъй като създава неравнопоставеност на юридическите лица с публична и частна собственост върху капитала не само за в бъдеще /ex tunc/, но и с обратна сила, считано от 01.01.1994 г. /ex tunc/.